

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Кіровоградської
міської ради
від 29 січня 2013 року
№ 2220

ПРОГРАМА
соціальної підтримки, розвитку
та становлення сімей, дітей та молоді
м. Кіровограда на 2013 рік

Актуальні питання реалізації на місцевому рівні державної політики у сфері здійснення соціальної підтримки сімей, дітей та молоді вимагає від суб'єктів соціальної роботи чіткого визначення головних напрямів роботи, розроблення ефективних моделей вирішення поставлених завдань та втілення соціальних ініціатив центральних органів влади на місцях.

Дана концепція передбачає структурування перспективного планування роботи за напрямками, провідна роль яких визначена об'єктивними потребами місцевої громади та нормативними актами Президента України, Кабінету Міністрів, Верховної Ради України.

Таким чином, Програма соціальної підтримки, розвитку та становлення сімей, дітей та молоді м. Кіровограда на 2013 рік (далі – Програма) складається з чотирьох підпрограм відповідно до основних напрямів роботи Кіровоградського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі – Центр), а саме:

1. Програми соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, на 2013 рік;
2. Програми розвитку сімейних форм виховання, забезпечення соціального супроводу прийомних, опікунських сімей, дитячих будинків сімейного типу на 2013 рік;
3. Програми профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в сім'ї та молодіжному середовищі на 2013 рік;
4. Програми соціальної підтримки учнівської, студентської молоді та розвитку волонтерського руху на 2013 рік.

Зазначений підхід до обґрунтування фінансового забезпечення здійснення соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю на території м. Кіровограда створює можливості для широкого охоплення мешканців міста соціальною роботою, відповідно до існуючого спектру потреб, забезпечує подальший розвиток та вдосконалення механізму надання комплексу соціальних послуг, результативність та ефективність діяльності Центру.

Обсяги необхідного фінансування складають 180 тис. 00 грн. (джерела та обсяги фінансування заходів Програми на 2013 рік додаються).

I. Програма соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, на 2013 рік

Пріоритетним елементом державної соціальної політики є надання всебічної підтримки сім'ям та особам, які опинилися в кризовій ситуації та не мають можливостей для самостійного її подолання (безвідповідальне батьківство, загроза або встановлення факту жорстокого поводження, насильства, алкогольна, наркотична залежність членів сім'ї, бездоглядність, незадовільні житлово-побутові умови, інвалідність, довготривала хвороба, тривале безробіття, малозабезпеченість, засудження, відбування покарання

членами сім'ї). На місцевому рівні основним інструментом реалізації даного напрямку внутрішньополітичної стратегії нашої держави є центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, на які, згідно з діючим законодавством України, покладені функції здійснення соціального супроводу сімей та осіб зазначеної категорії, що, в свою чергу, є підставою для надання широкого спектру соціальних послуг юридичного, соціально-педагогічного, інформаційного, соціально-психологічного характеру.

Застосування індивідуального підходу, виходячи з особливостей кризи кожного окремого отримувача послуг, своєчасне вжиття ефективних заходів для якомога швидшого подолання складних життєвих обставин і відновлення соціального статусу та нормального функціонування сім'ї (особи) потребує наявності розгорнутого штату висококваліфікованих спеціалістів, постійного використання сучасної технічної інфраструктури, в тому числі транспорту, та значних обсягів фінансування, що в сукупності забезпечить можливість задоволення потреб громади у соціальних послугах в об'ємі, визначеному соціальними ініціативами Президента України та іншими нормативно-правовими актами, які врегульовують соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю.

Аналіз розвитку сфери діяльності за останній звітний період

Головними тенденціями розвитку сфери соціальної підтримки та соціального супроводу сімей (осіб), які опинилися у складних життєвих обставинах, є:

зростання кількості сімей даної категорії, які перебувають на обліку Центру, з 280 у 2011 році до 1235 за 2012 рік;

зростання кількості сімей відповідної категорії, охоплених соціальним супроводом, з 48 у 2011 році до 480 за 2012 рік;

розширення штатної чисельності працівників Центру за рахунок введення до його структури 46 штатних одиниць фахівців із соціальної роботи (рішення Кіровоградської міської ради від 26.06.2012 № 1815), що не лише уможливило охоплення соціальною роботою більш ніж 3000 сімей та осіб, які потребують допомоги, але й поставило завдання збільшення обсягу запланованих витрат на організацію роботи Центру в нових умовах.

Головні проблеми розвитку сфери діяльності

Головними проблемами, які виникають в процесі діяльності спеціалістів та фахівців із соціальної роботи Центру, є:

питання забезпечення необхідним фінансуванням соціальних програм – заходів, спрямованих на соціальну підтримку, розвиток та становлення сімей, дітей та молоді м. Кіровограда, вирішення якого дозволить значно розширити та диференціювати обсяги позитивного впливу діяльності Кіровоградського МЦСССДМ, спрямованої на допомогу соціально незахищеним категоріям населення м. Кіровограда;

вирішення питання пільгового проїзду міським транспортом соціальних працівників Центру, відсутність якого унеможливорює оперативне реагування на вирішення термінових проблем сімей, дітей та молоді, які опинились в складних життєвих обставинах (загроза суїциду, попередження насильства в сім'ї, соціальне інспектування неблагополучних сімей, відмова від новонароджених дітей та інше).

Мета Програми у сфері діяльності

Метою реалізації Програми соціального супроводу сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, у 2013 році є виведення соціальної роботи із сім'ями та особами, які належать до даної категорії, на якісно новий рівень, стовідсоткове охоплення якісними соціальними послугами всіх членів міської громади, які потребують допомоги у зв'язку з наявністю складних життєвих обставин, пов'язаних з малозабезпеченістю, інвалідністю, небезпекою соціального сирітства, безвідповідальним ставленням до виконання батьківських обов'язків, перебуванням членів сім'ї у місцях позбавлення волі, небезпекою або ж фактом вчинення насильства по відношенню до членів сім'ї тощо.

Пріоритети розвитку сфери діяльності на 2013 рік та основні напрями розвитку на 2014 і 2015 роки

1. Застосування концепції «об'єктивного реагування», зміст якої полягає у веденні бази даних, що містить дані про всіх мешканців міста, які потребують соціальних послуг, їх своєчасне виявлення та реагування на ситуацію з метою найшвидшого усунення складних життєвих обставин, вирішення проблем сім'ї (особи).

2. Введення інституту «соціальних дільничних», а саме розподіл території міста на ділянки, за якими закріплені фахівці із соціальної роботи, які надають повний спектр соціальних послуг мешканцям кожного окремого сектора, що значно розширює сферу здійснення соціальної роботи Центром та створює об'єктивні передумови для виконання мети Програми.

3. Підтримка та оновлення інформаційно-технічних ресурсів Центру, що є невід'ємним фактором успішної реалізації завдань з обліку соціальної роботи, ведення статистичної звітності, широкого інформування громадськості про діяльність Центру, в тому числі через власний веб-сайт в мережі Інтернет.

4. Забезпечення Центру власним транспортом для підвищення мобільності надання соціальних послуг населенню міста.

Кількісні та якісні критерії ефективності виконання Програми

Соціальна робота, яка здійснюється Кіровоградським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служить меті самоорганізації,

самопізнання, самоствердження територіальної громади, утворенню сприятливіших умов життя і виживання, захисту прав та інтересів. Це виявлення зв'язку і контактів між людьми, що посідають різне становище у суспільстві та його соціальній структурі. Таким чином, надання допомоги у вирішенні проблем сім'ям/особам, які знаходяться у складних життєвих обставинах, досягнення позитивних результатів соціального супроводу, формування простору для соціального партнерства, життєзабезпечення соціальних груп, колективу, сім'ї, індивіда, забезпечення діяльності соціальної сфери з її функцією відтворення, розвитку суспільства і особистості як творця власного життя і є основним критерієм оцінки успішності реалізації Програми.

II. Програма розвитку сімейних форм виховання та забезпечення соціального супроводу прийомних, опікунських сімей, дитячих будинків сімейного типу на 2013 рік

Об'єктивним завданням побудови злагодженого суспільства є реалізація державної соціальної політики у сфері розвитку та всебічної підтримки сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Даний напрямок соціальної роботи передбачає комплексну діяльність всіх суб'єктів соціальної роботи на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, обов'язковою ланкою якої є цілеспрямована соціально-психологічна, соціально-педагогічна, юридична підтримка сімейних форм виховання, що здійснюється Кіровоградським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі – Центр).

Програма розвитку сімейних форм виховання та забезпечення соціального супроводу прийомних, опікунських сімей, дитячих будинків сімейного типу на 2013 рік розроблена на виконання законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», постанови Кабінету Міністрів України від 24.08.2006 № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини».

Аналіз розвитку сфери діяльності за останній звітний період

На сьогодні в м. Кіровограді функціонують 39 прийомних сімей, в яких виховуються 56 дітей, та 1 дитячий будинок сімейного типу (далі – ДБСТ), який має 6 вихованців.

У 252 сім'ях опікунів (піклувальників) виховуються 287 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Спеціалістами Центру систематично проводяться бесіди, тренінгові заняття серед прийомних, підопічних дітей та дітей-вихованців, метою яких є формування у дітей свідомого ставлення до необхідності дотримання морально-етичних норм, розвиток почуття толерантності, шанобливого ставлення до праці тощо.

Підвищенню виховного потенціалу прийомних батьків та батьків-вихователів, опікунів (піклувальників) сприяють бесіди та лекції, які проводять спеціалісти Центру з метою надати батькам психолого-педагогічні знання щодо особливостей розвитку дитини на різних вікових етапах, природу вікових криз, особливості спілкування з однолітками та дорослими тощо.

Головні проблеми розвитку сфери діяльності

Головною проблемою у розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є замалі обсяги доведеного фінансування, що значно обмежує можливості спеціалістів Центру у розширенні, урізноманітненні та постійному вдосконаленні форм соціальної підтримки прийомних, опікунських сімей та ДБСТ.

Мета Програми у сфері діяльності

Мета Програми розвитку сімейних форм виховання та забезпечення соціального супроводу прийомних, опікунських сімей, дитячих будинків сімейного типу на 2013 рік (далі – Програма) полягає у розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на території Кіровограда, що включає в себе підтримку та підвищення виховної здатності існуючих прийомних, опікунських сімей та ДБСТ, активну пропаганду сімейних форм виховання у засобах масової інформації, в тому числі у мережі Інтернет, зростання їх кількості, що дозволить охопити сімейним вихованням більше дітей, позбавлених батьківського тепла і уваги.

Пріоритети розвитку сфери діяльності на 2013 рік та основні напрями розвитку на 2014 і 2015 роки

Пріоритетами розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є:

сприяння зростанню кількості прийомних, опікунських сімей, ДБСТ, розширення обсягів усиновлення;

подальше підвищення рівня педагогічних та психологічних знань, умінь і навичок прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів (піклувальників);

розвиток інноваційних форм і методів роботи, їх урізноманітнення, подальша організація для прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів (піклувальників) та дітей спільних виховних та розважальних заходів з

метою зміцнення взаємозв'язків та підвищення виховного потенціалу наявних форм сімейного виховання.

Кількісні та якісні критерії ефективності виконання Програми

Головними критеріями ефективності виконання Програми є збільшення кількості прийомних, опікунських сімей та ДБСТ, їх розширення, розширення обсягів пропаганди сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, подальший розвиток різноманітних методів і засобів надання соціальної підтримки і здійснення соціального супроводження вже існуючих форм сімейного виховання.

III. Програма профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в сім'ї та молодіжному середовищі на 2013 рік

Актуальність реалізації Програми профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в сім'ї та молодіжному середовищі обумовлена:

необхідністю здійснення дієвої профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції шляхом проведення профілактичних різноманітних заходів;

необхідністю приділяти увагу дітям та молоді, схильним до адиктивної поведінки, неповнолітнім, які перебувають на обліку в кримінальній міліції, а також неповнолітнім та молоді, які засуджені умовно, з відстрочкою виконання вироку, та неповнолітнім і молоді, які звільнилися з місць позбавлення волі, безпритульним та бездоглядним дітям;

недостатньою поінформованістю значної кількості мешканців міста про способи захисту від соціально небезпечних хвороб, в тому числі ВІЛ/СНІДу та туберкульозу;

важливістю популяризації здорового способу життя у середовищі дітей та молоді.

Програма профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в сім'ї та молодіжному середовищі на 2013 рік (далі – Програма) розроблена на виконання законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги», «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення»

Аналіз розвитку сфери діяльності за останній звітний період

Попри значні зусилля, які докладаються суб'єктами соціальної роботи у сфері профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності,

туберкульозу та ВІЛ-інфекції в сім'ї та молодіжному середовищі статистичні дані свідчать про відсутність помітного зменшення кількості осіб із середовища молоді, схильних до паління та вживання наркотичних речовин, вчинення правопорушень. Що ж стосується темпів поширення ВІЛ-інфекції, то в Україні серед країн Східної Європи ступінь поширеності ВІЛ/СНІДу найвищий, серед дорослого населення він становить 1,1 %. Щодня в Україні реєструється 48 випадків захворювання на ВІЛ-інфекцію. Також в Україні зростає кількість ВІЛ-інфікованих жінок.

Безпосередньо в Кіровограді, станом на 14.12.2012 офіційно зареєстровано 452 осіб ВІЛ-інфікованих, 63 особи хворих на СНІД, 88 дітей, народжених від ВІЛ позитивних матерів, в тому числі у 21 дитини підтверджено статус ВІЛ інфікованої, справжня ж кількість, звичайно, набагато більша.

Що стосується дитячого алкоголізму, то, на жаль, Україна продовжує утримувати сумне перше місце з темпів поширення цього соціального лиха.

Головні проблеми розвитку сфери діяльності

Головною проблемою у сфері здійснення профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в молодіжному середовищі є недостатні обсяги фінансування профілактики зазначених негативних явищ, незначні обсяги залучення молоді до участі у роботі спортивних, культурних та наукових товариств, незначна увага до проблеми з боку місцевих засобів масової інформації.

Мета Програми у сфері діяльності

Метою Програми є реалізація комплексу профілактичних заходів із залученням медичних працівників, співробітників органів внутрішніх справ, колективів навчальних закладів міста та волонтерів Центру, що призведе до зменшення обсягів вживання алкогольних та тютюнових виробів, наркотичних речовин, зниження рівня підліткової та молодіжної злочинності, підвищення рівня поінформованості населення про шляхи поширення та засоби запобігання поширенню туберкульозу, ВІЛ-інфекції.

Пріоритети розвитку сфери діяльності на 2013 рік та основні напрями розвитку на 2014 і 2015 роки

Збільшення кількості профілактичних заходів, підвищення їх якісного рівня через застосування інноваційних технологій, якісного обладнання, розширення кола аудиторії, охопленої профілактичними заходами, подальше зміцнення та диференціація співробітництва з навчальними закладами, органами внутрішніх справ, медичними закладами через залучення

представників зазначених суб'єктів соціальної роботи до ефективної профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі.

Кількісні та якісні критерії ефективності виконання Програми

Основними критеріями успішності виконання Програми є збільшення кількісних та якісних показників здійснення профілактики тютюнопаління, алкоголізму, наркозалежності, туберкульозу та ВІЛ-інфекції в молодіжному середовищі, мірилом чого має виступати помітне зниження рівня молодіжної та підліткової злочинності, обсягів тютюнопаління, вживання алкогольних напоїв та наркотичних речовин, захворюваності на туберкульоз, ВІЛ-інфекцію, відображене у показниках діяльності зацікавлених суб'єктів соціальної роботи.

IV. Програма соціальної підтримки учнівської, студентської молоді та розвитку волонтерського руху на 2013 рік

Актуальність розроблення Програми соціальної підтримки учнівської, студентської молоді та розвитку волонтерського руху на 2013 рік (далі – Програма) визначається нагальною необхідністю:

залучення молоді до профілактичної роботи з метою запобігання негативним явищам у молодіжному середовищі;

популяризації та формування здорового способу життя у молодіжному та дитячому середовищі;

розвитку соціальної активності і волонтерського руху як невід'ємного аспекту громадянського суспільства;

підготовки молоді до сімейного життя, підвищення культури статевих відносин, формування у молодого покоління усвідомленого ставлення до виконання в майбутньому батьківських обов'язків;

сприяння адаптації студентських молодих сімей;

сприяння адаптації студентів-першокурсників;

запобігання проявам насильства у молодіжному та дитячому середовищі;

сприяння формуванню гармонійно розвиненої особистості, повноцінного члена суспільства, учнівського або студентського колективу;

сприяння розвитку творчого потенціалу учнівської та студентської молоді.

Програма розроблена на виконання законів України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про охорону дитинства», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», «Про соціальні послуги».

Аналіз розвитку сфери діяльності за останній звітний період

Недосконалість нормативно-правової бази, незначна кількість діючих закладів культурного і спортивного дозвілля молоді та відсутність загальнодержавного комплексу заходів з підтримки молоді, пропаганди усвідомленого батьківства тощо породжує ситуацію, в якій молоді люди опиняються наодинці з власними проблемами, виявляються не готовими до виконання ролі активного члена суспільства, чоловіка або ж дружини, батька чи матері. Спостерігається погіршення соматичного, психічного та репродуктивного здоров'я сучасної молоді. Однією з достатньо серйозних проблем є ранній початок та безладність статевих відносин, проблема незапланованої вагітності. Різко збільшилася кількість інфекцій, які передаються статевим шляхом. Серед молодих людей депресивні стани часто пов'язані з низькою успішністю, дезадаптованістю, самотністю, наркотичними залежностями, антисоціальною поведінкою. Зростає важливість збільшення кількості волонтерів (учнів та студентів) у залученні до профілактичної роботи з молоддю.

Головні проблеми розвитку сфери діяльності

Головні проблеми, з якими стикається молодь м. Кіровограда, є:

- поширення негативних явищ у молодіжному середовищі: вживання алкогольних, тютюнових напоїв, наркотичних речовин;
- зростання Інтернет-залежності;
- відсутність культури статевих відносин;
- конфлікти з батьками; насильство у сім'ї;
- працевлаштування, особливо легальне;
- організація змістовного дозвілля;
- здобуття вищої освіти;
- неготовність до сімейного життя, безвідповідальне ставлення до виконання батьківських обов'язків.

Мета Програми у сфері діяльності

Метою реалізації Програми є розширення обсягів надання професійної соціальної допомоги учнівській та студентській молоді міста, розвиток моральної складової особистості кожного підростаючого кіровоградця, популяризація здорового способу життя у поєднанні з профілактикою негативних явищ, подальший розвиток волонтерського руху.

Пріоритети розвитку сфери діяльності на 2013 рік та основні напрями розвитку на 2014 і 2015 роки

Пріоритетними завданнями реалізації Програми є:

розширення кола учнівської та студентської молоді м. Кіровограда, охопленої соціальною роботою;

створення атмосфери, сприятливої для соціального розвитку та становлення молоді міста;

формування у молоді усвідомленого ставлення до батьківства, підвищення рівня культури статевого життя молодих людей, що дозволить запобігти поширенню соціального сирітства та соціально-небезпечних хвороб;

сприяння адаптації осіб з числа учнів та студентів у відповідному мікросоціумі;

всебічний розвиток та підтримка волонтерського руху як активної форми власної самореалізації.

Кількісні та якісні критерії ефективності виконання Програми

Ступінь ефективності виконання Програми залежить від покращення ситуації з розширенням аудиторії з числа учнівської та студентської молоді, охопленої соціальною роботою, зменшення кількісних показників негативних явищ у молодіжному та студентському середовищі, організації сімейного життя та змістовного дозвілля, розвитку волонтерського руху.

Директор
Кіровоградського міського
центру соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді

О. Краснокутський